PATVIRTINTA
Kauno rajono savivaldybės mero
2025 m. liepos 31 d. potvarkiu Nr. MP-938

KAUNO R. LINKSMAKALNIO MOKYKLA-DARŽELIS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „SAULUTĖ“

2025 m.

TURINYS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS ... 3
Informacija apie švietimo tiekėją ... 3
Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si). ... 3
Ugdymą(si) grindžiančios vertybės. ... 3
Vaikų poreikiai. ... 4
Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai. ... 5
Regiono ypatumai. ... 6
Darželio savitumas. ... 6
II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI ... 7
III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI ... 9
IV. UGDYMO TURINYS, PROCESAS, APLINKOS ... 10
Ugdymo (si) turinys ir procesas. ... 10
Ugdymo(si) aplinka. ... 24
Pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos. ... 25
V. VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS ... 26
LITERATŪROS SĄRAŠAS IR INFORMACINIAI ŠALTINIAI ... 31
PRIEDAI ... 32

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Informacija apie švietimo tiekėją

Švietimo teikėjo pavadinimas: Kauno rajono savivaldybės, Kauno r. Linksmakalnio mokykla-darželis (toliau – Darželis).

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si).

Kiekvienas vaikas – unikali asmenybė ir turi teisę į pasirinkimo laisvę. Jis turi galimybę rinktis veiklą pagal poreikius, interesus bei nuotaiką. Vaikas pasaulį pažįsta kaip naują ir atranda jį per įvairias patyrimines veiklas, todėl vaikystės aplinkoje yra svarbu kurti kartu, žaisti ir bendrauti. Vaikas pasižymi lakia vaizduote, magišku, simboliniu mąstymu, linkęs fantazuoti, stebėti, tyrinėti, kurti įvairias situacijas, kartu modeliuoti, eksperimentuoti, vaidinti.

Šiandienos vaikas pasitiki savimi, yra optimistiškas, nori įdomios informacijos, mėgsta veikti asmeniškai pritaikytoje aplinkoje, kurią jis pats gali susikurti, keisti ir joje savarankiškai veikti, ieškoti informacijos, pamatyti, išgirsti, kurti realioje aplinkoje. Vaikui patinka tyrinėti, spręsti problemas, išsiaiškinti jų kilimo priežastis, tikint savimi ir savo sprendimais pajausti sėkmę. Jis greitai kuo nors susidomi, vienu metu gali įsitraukti į keletą veiklų, dažnai jas keičia, tačiau gali ilgai ką nors daryti, jeigu veikla turi žaidimo elementų. Ugdytinis mėgsta veikti komandoje, lengvai mokosi iš kitų, stengiasi patirti sėkmę.

Darželio ikimokyklinio ugdymo programa „Saulutė“ (toliau – Programa) remiasi konstruktyvumo ir sociokultūrinės raidos teorijomis bei į ugdymosi procesą integruojami STEM elementai.

Ankstyvajai vaiko raidai būdingas spartus netolygus augimas, veiksmų, mąstymo ir kalbos vystymosi ne vienalaikiškumas. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleistis vaiko individualumui.

Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikas turi sumanymų, nuolat ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojas paremia vaiko iniciatyvą, parinkdamas jiems aktualų turinį ir veiklas.

Vaiko mąstymo sinkretiškumas, pasaulio kaip nedalomos visumos matymas suponuoja visuminį požiūrį į ugdymą(si). Vaikui aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis. Vaiko ugdymas(is) yra nuolatinis vidinių galių plėtojimas naujų patirčių pagrindu.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės.

Vaikas ugdomas ir ugdo(si) per visą buvimo ikimokyklinio ugdymo įstaigoje dieną, atliepiant prigimtines vaiko galias, sudarant tam palankias sąlygas. Ugdymą(si) Darželyje grindžiamos vertybės:

● **Vaiko orumas** – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

● **Vaiko gerovė** – vaiko gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;

● **Saviraiškos laisvė** – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;

● **Lygiavertis dalyvavimas** – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;

● **Lygiateisiškumas ir teisingumas** – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaiko teisėms Darželyje ir už jos ribų;

● **Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei** – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas kiekvienam vaikui sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

● **Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas** – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

● **Kultūrinis tapatumas** – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Vaikų poreikiai.

Įstaigoje ugdomi 1,5-6 metų vaikai. Grupės formuojamos atsižvelgiant į vaikų amžių. Į įprastos raidos grupes integruojami specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai. Programos pagrindiniai principai, tikslai ir uždaviniai, ugdymo kryptys bei ugdymo turinys orientuoti į vaikų poreikius (mergaičių ir berniukų, gyvenančių skirtingoje kultūrinėje aplinkoje, gabių, dvikalbių, migrantų, socialinės atskirties aplinkoje gyvenančių ir kitų specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių).

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

✓ **žaidimo poreikis** – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaiko kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaiko veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda kiekvienam vaikui augintis žaidimo gebėjimus;

✓ **saugumo poreikis** – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaiką rūpinamasi ne tik užtikrinti jo saugumą, bet ir jį patį pagal jo galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

✓ **draugysčių poreikis** – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinką, skatinanti vaiką tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

✓ **komunikavimo poreikis** – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniu ir pan.). Vaikui sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su kitais vaikais ir suaugusiaisiais priemones ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

✓ **pažinimo džiaugsmo poreikis** – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikas kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

✓ **kūrybinės saviraiškos poreikis** – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaiko interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

✓ **judėjimo poreikis –** sudarytos palankios sąlygos vaikui laisvai ir nevaržomai judėti: laipioti, vaikščioti, šokinėti, šliaužti, lipti aukštyn, karstytis. Mokytojas užtikrina, kad vaikas galėtų saugiai tenkinti savo judėjimo poreikį.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.

Darželio bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų (globėjų) poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu. Darželis palaiko glaudžius ryšius su vietos bendruomene, kiekvienas vaikas skatinamas savo kūryba, menine veikla prisidėti prie Kauno r. Linksmakalnio bendruomenės gyvenimo. Bendradarbiaudami su šeima (globėjais) pedagogai šeimą įtraukia į aktyvų bendravimą su grupe, viena iš pagrindinių sąlygų, nulemiančių vaiko ugdymo(si) sėkmę. Siekiama, kad šeimos nariai (globėjai) nuolat jaustųsi Darželio bendruomenės dalimi. Tėvai (globėjai) ir pedagogai nuolat ieško naujų bendradarbiavimo formų, kartu rūpinasi vaiku, kalbasi apie jo problemas, džiaugsmus. Pagrindiniai tėvų (globėjų) poreikiai mūsų įstaigoje yra susiję su vaiko gerove ir ugdymu. Mūsų bendruomenėje išskiriami šie tėvų (globėjų) poreikiai:

✓ Saugios ir palankios aplinkos poreikis – tėvai (globėjai) nori, kad jų vaikas būtų saugus ir kad įstaiga užtikrintų psichologinį komfortą ir materialinę gerovę.

✓ Įsitraukimo poreikis – tėvai (globėjai) nori būti informuoti ir įtraukti į savo vaiko ugdymą(si), kad prisidėtų prie sėkmingo mokymo(si) proceso.

✓ Atviro dialogo – tėvai (globėjai) vertina galimybę bendrauti ir bendradarbiauti su pedagogais ir įstaigos vadovais, siekiant geriausio vaiko ugdymo(si) rezultato.

✓ Kūrybinės laisvės ir individualumo poreikis – tėvams (globėjams) labai svarbu, kad vaikas turėtų galimybę išreikšti savo unikalumą, kurti, tyrinėti ir mokytis savo tempu.

Darželis yra šiuolaikinė atvira pokyčiams įstaiga. Siekia geresnės ugdymo(si) kokybės, susitelkusi naujovių paieškai ir bendradarbiavimui.

Bendruomenėje svarbūs šie poreikiai:

✓ Profesinės kompetencijos tobulinimo poreikis – mokytojai, nuolatos siekia tobulinti savo profesines žinias, įgūdžius, dalyvauja mokymuose, seminaruose, konferencijose. Dalinasi gerąja darbo patirtimi su kolegomis.

✓ Individualizuoto požiūrio į ugdytinius poreikis – kiekvienam mokytojui svarbu pastebėti ir suprasti kiekvieno vaiko ugdymo(si) procese kylančius sunkumus, tinkamai parinkti mokymo(si) metodus ir priemones.

✓ Komunikacijos poreikis – svarbus efektyvus bendravimas ir dialogas tarp mokytojų, ugdytinių, tėvų (globėjų) ir kitų švietimo dalyvių.

Regiono ypatumai.

Darželis įsikūręs buvusiame, uždarame, kariniame miestelyje – Kauno r., Linksmakalnio k., kur akivaizdus savitas kultūros palikimas. Darželį lanko lietuvių, rusų tautybių, mišrių šeimų vaikai, kurie ugdomi lietuvių kalba. Didesnė dalis vaikų auga palankioje socialinėje aplinkoje, yra aprūpinti, motyvuoti, tačiau yra vaikų, kurie auga socialinės rizikos šeimose. Darželis yra Kauno rajono savivaldybės biudžetinė institucija. Veiklą grindžia Vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos Švietimo ir kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Švietimo ir mokslo ministerijos norminiais aktais, įstaigos nuostatais.

Darželio savitumas.

Darželyje ugdymas organizuojamas integruojant įvairius ugdymo(si) metodus, būdus ir formas atitinkančius bendruomenės lūkesčius, tenkinant pagrindinius vaiko poreikius žaisti ir bendrauti.Vaikų ugdymo(si) aplinką sudaro vidaus ir lauko erdvės. Grupėse kuriama saugi, šiuolaikiška, moderni ir funkcionali aplinka. Ugdymo(si) erdvės modeliuojamos, keičiamos, turtinamos, orientuojantis į vaikų amžių, jų poreikius, gebėjimus, ugdymo(si) prioritetus, tikslus bei uždavinius. Grupių erdvės, baldai, daiktai išdėstyti racionaliai, kad vaikas galėtų laisvai, kūrybiškai veikti, mokytojos galėtų matyti ir girdėti kiekvieną vaiką. Vaikų poreikiams įstaigos koridoriaus erdvėse suteikta galimybė liesti ir tyrinėti priemones: eksperimentavimas su paviršiais, smulkiosios motorikos lavinimas (veiklos panelės: „Medis“, “Krokodilas“, „Traukinukas“).

Lauko aplinka – dinamiška, stimuliuojanti mokymą(si), skatinanti mąstymą, kūrybiškumą. Mūsų įstaigoje vykdoma projektinė veikla, kuri apima įvairiausias sritis. Projektų metu puoselėjama vaikų meilė gamtai, ugdoma atsakomybės ir pareigos jausmas, telkiama bendruomenė, stiprinami jos

ryšiai.

Į ugdymo procesą integruojamos: vaikų socialinių emocinių, gyvenimo įgūdžių, sveikatinimo, prevencinės įgūdžių ugdymo programos.

Mūsų įstaigoje taikoma STEM ugdymo metodai vaikų patirtinėse veiklose, plėtojant vaikų pažinimo kompetenciją gamtos ir tiksliųjų mokslų srityse. STEM ugdymo metodai vertingi, nes skatina kūrybiškumą, lavina kritinį mąstymą, plečia mokymo(si) ribas, integruoja įvairias disciplinas, ruošia iššūkiams. Tradicinė veikla grupėje keičiama į tyrinėjimus netradicinėje erdvėje. Sisteminė ir ilgalaikė programinė veikla užtikrina darnų ryšį tarp sveikatos, išsilavinimo ir vystymosi.

Nuo 2002 metų įstaiga – Kauno rajono sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo narė. Sudaryta sveikatą stiprinimo ir saugojimo koordinacinė grupė, kuri inicijuoja vaikų sveikatinimo ir tėvų švietėjišką veiklą bei skatina šeimos (globėjų) ir mokytojų partnerystę. Nuolat rengiamos sveiko maisto dienos, organizuojami sporto, aktyvaus poilsio renginiai. Esame įstaiga, kurioje pasitelkiant Darželio bendruomenę ir socialinius partnerius ugdomi vaikų sveikos gyvensenos įgūdžiai, kuriama įstaigos bendruomenės sveikatai palanki fizinė ir psichosocialinė aplinka. Sveikatingumo veikla yra integruota į visą ugdymo(si) procesą.

Siekiant ugdymo kokybės įstaigos personalo atvirumą pokyčiams skatina bendradarbiavimas su socialiniais partneriais: Kauno r. Linksmakalnio seniūnija, Kauno r. Samylų kultūros centro Linksmakalnio laisvalaikio salė, Kauno r. sveikatą stiprinančių mokyklų tinklas, Kauno r. sveikatos biuras, Kauno r. pedagoginė psichologinė tarnyba, Kauno apskrities viešoji biblioteka, Kauno r. Garliavos policijos nuovada, Kauno r. Šlienavos pagrindinė mokykla, Kauno r. Garliavos A. Mitkaus pagrindinė mokykla, Kauno r. Ilgakiemio mokykla-darželis, VŠĮ „Sugrįžimas“, VŠĮ „Penkta koja“ ir kt.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Organizuojant ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymą(si) vadovaujamasi šiais pagrindiniais principais:

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas – ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas – ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaiko poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

Žaismės principas – žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaiko ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

Sociokultūrinio kryptingumo principas – ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis visiems vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

Integralumo principas – siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

Įtraukties principas – sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

Kontekstualumo principas – vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas – aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant kiekvieno vaiko poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas – vaikas giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

Reflektyvaus ugdymo(si) principas – mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaiku drauge pagal jo gebėjimus apmąstomos vaiko emocijos, veiklos ir jo rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojas apsvarsto autentiškas vaiko patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaiko ugdymui(si).

Konfidencialumo principas – garantuoja, kad apie vaikų pasiekimus ir jų vertinimą informacija nebus viešinama. Apie vaiko ugdymą(si) ir jo vystymą(si) tėvams ir su vaiku dirbantiems specialistams informacija teikiama individualiai.

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas – mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai (globėjai) ir Darželio darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaiko interesų. Bendradarbiavimas ir pedagoginė sąveika grindžiama pagarba, tolerancija, pasitikėjimu ir atsakomybe. Siekiama užtikrinti aktyvų tėvų (globėjų) dalyvavimą ugdymo(si) procese, priimant su vaiko ugdymu ir ugdymo(si) susijusius sprendimus.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Tikslas: Atsižvelgiant į vaiko prigimties galias, patirtį, poreikius, šeimos (globėjų) ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo

mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

❖Sukurti dinamišką, į vaikų interesus orientuotą mokymo(si) aplinką, tikslingai parenkant ir integruojant ugdymo(si) kontekstus.

❖Kurti ir stiprinti efektyvią tėvų (globėjų) ir įstaigos partnerystę, atsižvelgiant į vaikų, tėvų (globėjų) ir bendruomenės poreikius, siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko gerovę ir sėkmę.

❖Įgyvendinti universalaus dizaino prieigos principus, siekiant sukurti visiems vaikams prieinamą, įtraukią ir palankią ugdymo(si) aplinką, kuri atitiktų jų individualius poreikius ir gebėjimus.

❖Stimuliuoti vaikų pažinimo ir kūrybinius mąstymo gebėjimus per aktyvų dalyvavimą patirtinėse veiklose ir žaidybinėse situacijose.

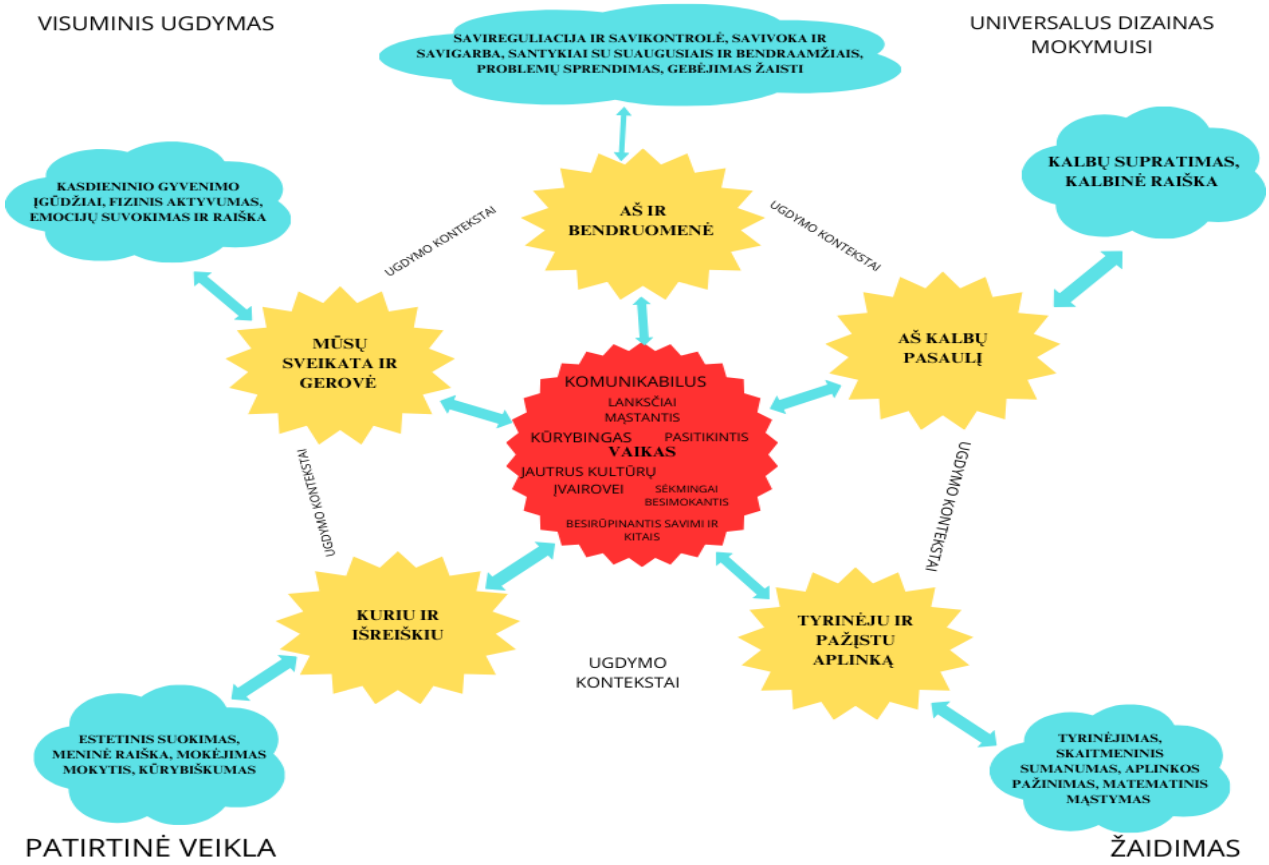
❖Skatinti ir stebėti individualius pasiekimus ir pažangą, siekiant identifikuoti vaikų stiprybes, užtikrinant visapusišką asmenybės raidą ir pasirengimą tolesniam mokymui(si).

❖Kurti bendrą mokymo(si) kultūrą, taikant veiksmingas pedagogines sąveikas, atitinkančias vaikų mokymo(si) stilių ir poreikius, išlaikant atviro dialogo principą su šeima (globėjais), švietimo pagalbos specialistais.

Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių (kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetinis suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis), kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių augimą. Atsižvelgiant į ugdymas vaiko galias (pasitikintis, laksčiai mąstantis, komunikabilus, kūrybingas, sėkmingai besimokantis, jautrus kultūrų įvairovei, besirūpinantis savimi ir kitais), pateikti pasiekimai sugrupuoti į stambesnius blokus ir aiškiai matomos sąsajos su 5 ugdymo(iš) turinio sritimis („Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“). (žr. 1 pav.

,,Kauno r. Linksmakalnio mokyklos-darželio konceptualus modelis“)

1 pav. Kauno r. Linksmakalnio mokyklos- darželio konceptualus modelis

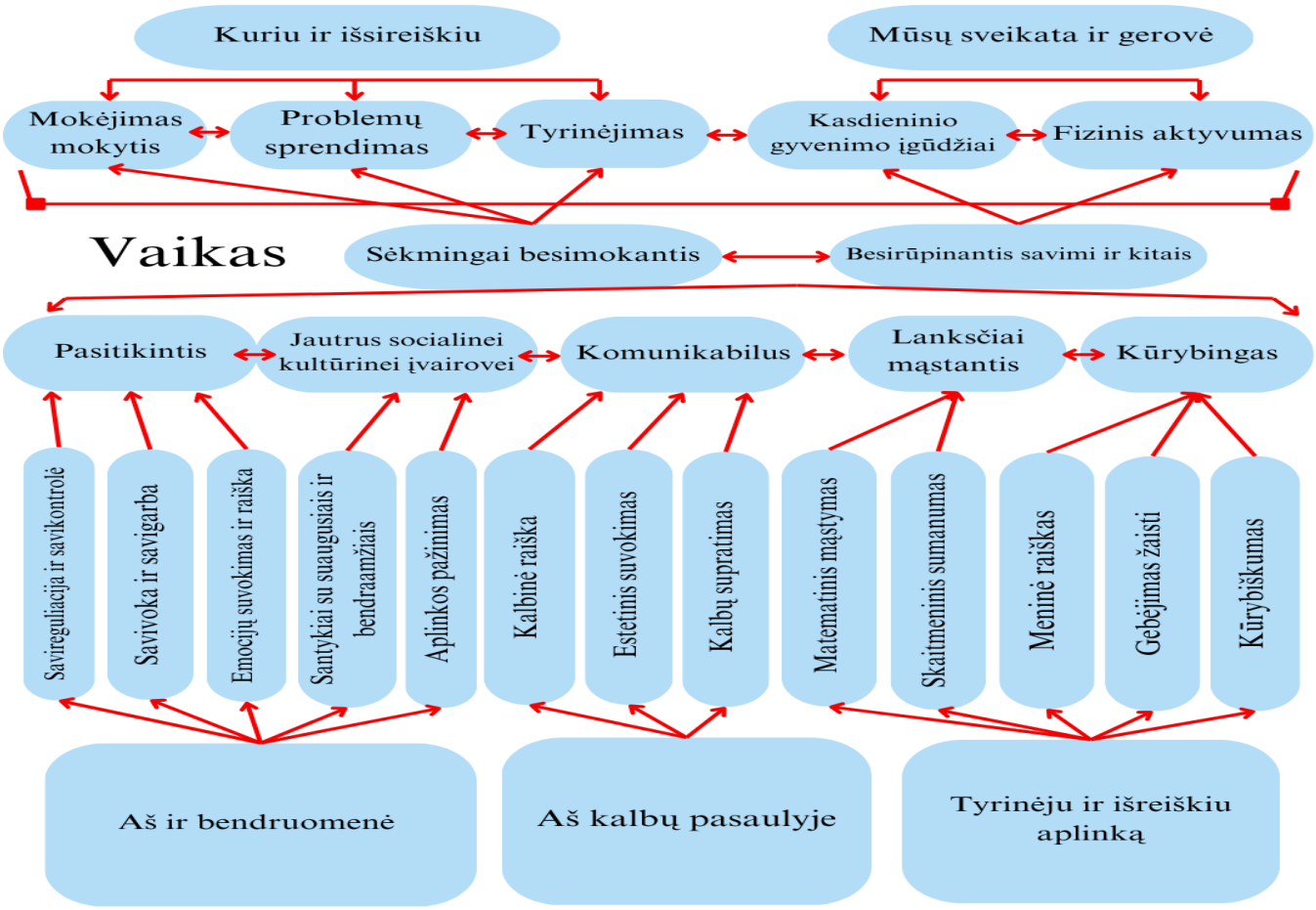
IV. UGDYMO TURINYS, PROCESAS, APLINKOS

Ugdymo (si) turinys ir procesas.

Vaikų ugdomoji veikla yra vientisas procesas. Jis neskaidomas į atskiras sritis ir vyksta integruotai. Ugdymas grindžiamas kūrybine vaiko ir pedagogo sąveika, taikomi spontaniško ugdymo(si) būdai pasinaudojant ugdymo(si) procese susikuriančiomis situacijomis, emociškai palaikant vaikų iniciatyvas, parūpinant priemonių. Ugdymo(si) turinys įgyvendinamas plėtojant pasiekimų sritis. Ugdymo(si) turinys – tai ką siūlys vaikas ir ką siūlysime vaikui, kad jis ugdytų(si) numatytas vertybines nuostatas, gebėjimus, įgytų būtina gyvenimo patirtį. Įgyvendinant ikimokyklinio ugdymo programą, ugdymo(si) turinys orientuotas į ikimokyklinio amžiaus vaikų galių augimą, sudarytas pagal pasiekimų sritis. Ugdymo(si) pasiekimų sritis išdėstytos pagal vaiko galias (pasitikintis, lanksčiai mąstantis, komunikabilus, kūrybingas, sėkmingai besimokantis, jautrus kultūrų įvairovei, besirūpinantis savimi ir kitais). Šios 7 galios apima 18 pagrindinių ugdymo(si) pasiekimų sričių (žr. 2 pav. Vaiko galių ir pasiekimų sričių sąsaja). Sritys išskirtos siekiant visuminio vaiko asmenybės ugdymo(si) ir atsižvelgiant

į vaiko raidos bei ugdymo(si) ypatumus.

Kiekvienoje ugdymo(si) pasiekimų sričių nurodoma vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai ir ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos). Ugdymo(si) gairėse pateikiamos tik tam tikros galimos vaikų ugdymo(si) situacijos (spontaniškos, vaikų sumanytos veiklos, mokytojų inicijuojamos, pasiūlytos veiklos, veiksenos). Mokytojas pasinaudodamas ugdymo gairėmis pats kuria ir įgyvendina ugdymo(si) turinį, atsižvelgdamas į kiekvieno vaiko ar vaikų grupės ugdymo(si) poreikius. Sudarant ugdymo(si) turinį siekiama integraliai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas.

2 pav. Vaiko galių ir pasiekimų sričių sąsaja

PASITIKINTIS VAIKAS

Pasiekimų sritis	**Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai**	**Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)**
Savivoka ir savigarba	**Vertybinė nuostata** – pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. **Esminiai gebėjimai** – pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, pristato kitam, komentuoja, tuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę. *(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 6-7).*	• Žaidžia įvairius žaidimus su veidrodžiu: žiuri į save iš šono, iš priekio, žiūri į save kartu su kitais vaikais. • Pastebi savo ir kitų vaikų išvaizdos panašumus ir skirtumus. • Reaguoja į pagyrimus ir pastabas, pasitiki grupėje dirbančiais suaugusiais, palankiai sąveikauja su kitais į grupę ateinančiais žmonėmis. • Mėgaujasi atsakomybe už nedidelių užduočių atlikimą, reiškia nuomonę jam aktualiais klausimais. • Žaidybinėse situacijose kalba apie šeimą ir grupę, jaučiasi bendruomenės narys. • Žino savo amžių ir lytį. Supranta ir skiria mergaites nuo berniukų pagal vardus, išvaizdą, aprangą. • Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena. • Dalyvauja grupės veiklose: pokalbiuose, žaidimuose, šventėse, įvairiuose kituose renginiuose. • Žaidžia savireguliacija plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesusijuokti, garsiai ploti, tyliai pakuždėti, paglostyti draugą ir t.t). • Drauge su kitais vaikais žaidžia įvairius stalo žaidimus, kurie moko išlaukti eilės, išklausyti draugo.
Emocijų suvokimas ir raiška	**Vertybinė nuostata –** domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. **Esminiai gebėjimai –** atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus. (nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikim	• Žaisdamas, kūno raiška, mimika imituoja švarias emocines būsenas, žaidžia su nuotaikų kortelėmis. • Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, supykdė, nuvylė, kai jaučia suaugusiojo palaikymą ir girdi komentarus. • Pastebi draugo emocinę būseną: kartu džiaugiasi, paguodžia, paglosto. • Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, sutelkia dėmesį, laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. • Supykęs mėgina taikyti įvairius nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus (pučia pyktį, spaudžia

	okyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu - aprasas.pdf *psl. 4-5).*	žaisliuką, plėšo popieriukus, ištrepsi liūdesį ir t.t.) ● Dalyvauja pokalbiuose, akcijose apie jausmus (pvz.: "Mano emocijos", „Savaitė be patyčių", „Balionų draugystė" ir t.t.) ● Išbando pačių bendraujant atrastus draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus. ● Inicijuoja bendrus žaidimus imituojančius gyvenimiškas situacijas, perteikiant pagrindines emocijas. ● Tyrinėjant įsimena pagrindines emocijas, supranta iš ko jos atsiranda ir kaip galima jas valdyti. ● Vaidina emocijų situacijas (draugystės, pykčio, pavydo), spėlioja draugo emocijas.
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai		
Ugdymo kontekstas: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai. **Mokytojo vaidmuo:** parenka veiklas bei žaidimus, kartu žaidžia, vaidina. Išgyvena veikimo laiką drauge, tačiau tuo pačiu kantriai laukia, kol vaikas plėtos žaidimo eigą pats. Ugdytojai siūlo kiekvienam vaikui aktyvaus judėjimo ir atsipalaidavimo žaidimus, pratimus, padedančius suvaldyti neigiamų emocijų raišką. Mokytojas ugdo vaiko gebėjimą suvokti save, savo sunkumus. Skatina vaiką kalbėti apie tai, kas yra gerai, o kas blogai (pvz.: pokalbiai apie jausmus "Kai aš laimingas", „Kai jaučiu pavydą", „Kai jaučiuosi piktas", „Koks aš šiandien?"), kalbama apie gėrį, laimę (aptariamos situacijos, kuriose vaikai jautė baimę, pyktį ar džiugesį). **Ugdymo(si) būdai:** tyrinėjimai, eksperimentai, kūrybiniai bei imitaciniai žaidimai, savireguliaciją plėtojantys žaidimai, pokalbiai, diskusijos apie jausmus.		

LANKSČIAI MĄSTANTIS VAIKAS

Pasiekimų sritis	**Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai**	**Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)**
Matematinis mąstymas	**Vertybinė nuostata** – nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai – atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	● Domisi įvairiomis formomis, dydžiais ar spalvomis išsiskiriančiais daiktais. ● Susipažįsta su įvairiomis formomis (apskritimas, trikampis, kvadratas, stačiakampis ir t.t.) ir pastebi jas artimiausioje aplinkoje – saulė panaši į skritulį, namo stogas – į trikampį. ● Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą. ● Atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. ● Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10 skaičiuoja daiktus, jų kiekį susieja su skaičiumi. ● Žaidžia žaidimus su skaitmenų kortelėmis,

	(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf *psl. 11-12).*	pritaiko atitinkamą skaitmenį daiktų grupei. • Keičia savo ar daikto padėtį erdvėje, ar daro ką nors tam tikra seka (pvz.: žaidimas "Trečias bėga", „Daryk taip, kaip Jurgelis daro" ir t.t.) • Matuojant atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudojasi vienu ar keliais sąlyginiais matais (savo pėda, sprindžiu, piršto storiu, lazdele ir t.t.) • Žaisdamas išsiskaičiuoja naudodamas skaičiuotes. • Klausinėja, kiek laiko žaisme, kelinta valanda, už kiek laiko eisime miegoti, kiek liko laukti iki kito gimtadienio. • Modeliuoja gyvenimiškas situacijas, kurių metu reikalinga skaičiavimo ir skaičių žymėjimo patirtis, pasidaryti pinigus (gamina eurus, euro centus). Žaidžia parduotuvę arba įsivaizduoja, jog reikia pasikeisti pinigus banke į smulkesnius ir pan.
Skaitmeninis sumanumas	**Vertybinė nuostata** – nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. **Esminiai gebėjimai** – geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas. (nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf *psl. 13).*	• Spaudo, liečia, purto ir kt., išmėgina žaislų veikimo principus siekdamas tikslo. • Žaidžia su aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais, naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. • Žino ir grupės draugams parodo, kaip paleisti video medžiagą. • Atlieka įvairias užduotėles planšetėje (skaičiavimo, spalvų pažinimo, gyvūnų grupavimo ir t.t.) • Klauso interaktyvių pasakų, atliepia jas. • Aktyviai dalyvauja žaidžiant žaidimus su interaktyviosiomis grindimis. • Pasirenka (mokytojo padedamas) ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis.
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai		
Ugdymosi kontekstas: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų kontekstai. **Mokytojo vaidmuo.** Mokytojas stengiasi sužadinti vaiko smalsumą įvairiomis kūrybinėmis užduotimis, įtaigiu pasakojimu, pasitelkdamas skaitmeninį turinį. Ugdymo(si) turinio paįvairinimui naudoja išmaniąsias bitutes ir planšetes. Moko atsakingai naudotis skaitmeninėmis technologijomis, supažindina su realios ir skaitmeninės aplinkos atvaizdais. Padeda ieškoti informacijos. Grupės aplinkoje sudaro sąlygas naudotis įvairiais skaičiavimo būdais. Organizuoja veiklą, kurioje dalyvaudamas vaikas įgyja supratimą apie ilgio, tūrio, masės matavimo priemones. Formuojamas ir plečiamas vaiko žodynas, reikalingas dalinantis idėjomis apie daiktų dydžio santykius („šiek tieks didesnis", „truputį mažesnis", „didžiausias" ir kt.). Domimasi, ką vaikas veikė vakar, kalbamasi apie tai, kas bus rytoj. **Ugdymo(si) būdai:** tyrinėjimai, eksperimentai, pokalbiai, diskusijos, IT taikymas		

(fotografavimas, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas, įvairių užduočių sekų atlikimas interaktyvioje lentoje), STEM.

KOMUNIKABILUS VAIKAS

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas	**Vertybinė nuostata** – domisi žodiniais ir nežodiniais būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprati kitą. **Esminiai gebėjimai:** klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmes, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus. *(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 14-15).*	• Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, reaguoja į neverbalinę raišką. • Supranta įvairiomis formomis (simbolinę, garsine, grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas reikšmes. • Domisi raidėmis, tekstu, rašytinės kalbos elementais ir simboliais. • Klausosi įvairaus stiliaus ir turinio tekstų, juos apibūdina ir perteikia skirtingais raiškos būdais. • Supranta amžių atitinkančių meninius ir informacinius tekstus.
Kalbinė raiška	**Vertybinė nuostata** – nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. **Esminiai gebėjimai:** naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	• Laikosi elementarių kalbinio bendravimo normų. Vartoja mandagumo žodžius. • Deklamuoja, pasakoja, atpasakoja, apibūdina, kuria, diskutuoja, aiškina taikydamas verbalines ir neverbalines raiškos priemones. • Dalinasi patirtimi, norais, pasiūlymais. • Komunikuoja paprastomis rašytinės raiškos formomis, kuria ženklus, simbolius, kopijuoja žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą. • Atsižvelgia į bendravimo tikslą ir situaciją. • Atsižvelgiant pagal amžių kalba vientisais ar sudėtiniais sakiniais, taisyklingai taria kalbos garsus.

	(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 15-16).	
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai		
Ugdymo kontekstas: kalbų įvairovės ir kultūrinių dialogų kontekstai. **Mokytojo vaidmuo.** Pedagogas organizuoja įvairias kalbines ir žaidybines situacijas, kurios skatina vaiko kalbinę raišką ir tarpusavio bendravimą. Sudaro palankias sąlygas kūrybiniams dialogams, kurių metu ugdoma vaizduotė, skatinamas spontaniškas kalbėjimas. Kalbiniai gebėjimai ugdomi visos dienos metu bendraujant su vaiku, žaidybinių veiklų metu ar sprendžiant įvairias iškilusias situacijas. Mokytojas sudaro palankią aplinką vaiko ir kitų bendruomenės narių bendravimui, skatina vaiką pasitikėti savimi, bendraujant su kitais, reikšti jausmus, mintis, ketinimus žodžiais. Pedagogas grupėse įrengia bibliotekėles, skaitymo ir ramybės kampelius, sudaro galimybes kiekvienam vaikui naudotis skaitmeniniu turiniu, padedančiu pažinti rašto simbolius. Mokytojas planuoja išvykas į biblioteką, skatina dalyvavimą projektinėse veiklose, gilinant supratimą apie skirtingas pasaulio šalis. **Ugdymo(si) būdai:** pokalbiai-diskusijos, taikomos „Minčių lietaus“ būdais, ritmikos pratimai (žodžių ir judesių sujungimui) vaidybiniai žaidimai, individualūs aptarimai, kuriamos pasakos bei istorijos, didaktiniai stalo žaidimai, IKT (bendradarbiaujant projektinėse veiklose eTwinning platformoje, pristatymams ir video medžiagos pateikimui apie kitą šalį rašymo pradmenų skatinimui).		

KŪRYBINGAS VAIKAS

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Meninė raiška	**Vertybinė nuostata** – domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. **Esminiai gebėjimai:** pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	• Naudoja įvairias menines priemones tapant, atliekant įvairius darbelius (piešia įvairia technika: guašu, akvarele, anglimi, spalvotais pieštukais, vaškinėmis kreidelėmis. Kuria ant netradicinių paviršių: audinio, stiklo, plėvelės, aplikuoja mozaikos principu). • Išmėgina modeliną, plastiliną, „slaimą“ konstruojant ir lipdant įvairias formas. • Eksperimentuojant susipažįsta su pagrindinėmis spalvomis, atranda naujų spalvų kūrimo būdus. • Gamina atvirukus, kvietimus, knygeles, dovanėles draugams, šeimos nariams. • Klauso įvairių muzikos kūrinių, mėgina atkartoti vaikiškų dainelių tekstus. • Judesį susieja su muzika, ritmu, nuotaika. Dainuoja ir ploja vardų ritmus, žaidimus,

	(Nuoroda į pasiekimų aprašą *https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 18-19).*	skanduotes, skaičiuotes. • Išmėgina muzikinių instrumentų skambesį, atskiria instrumentų garsus. • Grodamas susipažįsta su įvairiais garso išgavimo būdais – mušimu, pūtimu, braukimu. • Improvizuoja su muzikos instrumentais, pats kuria instrumentais iš antrinių žaliavų. • Laisvai šoka ir kuria šokio judesius, patiriant džiugias emocijas.
Gebėjimas žaisti	**Vertybinė nuostata** – nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. **Esminiai gebėjimai:** individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių . *(Nuoroda į pasiekimų aprašą* *https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 26-27).*	• Drauge su kitais tikslingai kuria žaidimo erdvę, pritaiko vietą, atsirenka žaidimui reikalingas priemones, žaislus. • Jungia du-tris jau matytus žaidybinius veiksmus į paprastą veiklą. • Kuria neįtikėtinus pasakojimus, juos interpretuoja ir vertina. • Pasakos ar istorijos perteikimui naudoja vaizdines priemones: pieštukines, pirštinines lėles ir t.t. • Laisvai kuria ir fantazuoja. Plėtoja žaidimo siužetą ir pasirinkto personažo vaidmenį. • Žaidžiant naudoja įvairią gamtinę medžiagą, konstravimo elementus. • Sąveikauja su kitais, buriasi į didesnes 3-5 vaikų grupeles ir plėtoja žaidimą. • Apžiūrinėja vaizduojamą daiktą, savo sumanymą ir fantaziją atskleidžia draugams. • Vaidina įvairias žinomas pasakas (pvz.: „Ropė“, „Trys paršiukai“, „Pirštinė“), trumpas improvizacijas pagal pačių vaikų išgalvotus siužetus. • Persirengia įvairiais personažų kostiumais, konstruoja savo sumanytas kaukes.
Estetinis suvokimas	**Vertybinė nuostata** – domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. **Esminiai gebėjimai:** atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų	• Džiaugiasi ir rodo suaugusiam savo ir kitų šventinę aprangą, jos aksesuarus: batelius, suknelę, skarelę ir t.t. • Sutelkia dėmesį, komentuoja pastebėjęs Darželio patalpose ar teritorijoje ryškius puošybos elementus, parodos eksponatus. • Suaugusiųjų padedamas, dalyvauja kūrybiniuose konkursuose, projektuose, festivaliuose, parodose, vertina pateiktus kūrybinius darbelius, pasirodymą. • Stebi ir komentuoja draugų vaidinimus, į įstaigą atvykstančius spektaklius. • Pastebi spalvų, formų grožį. Vertina savo ir draugų kūrybinius darbelius, gerbia kito

	kūryba. (*Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 17-18)*	nuomonę. ● Kuria individualius savo darbelių albumus, juos rodo draugams, mokytojams, tėvams (globėjams).
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai		
Ugdymo kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, judraus patirtinio ugdymosi ir kūrybinių dialogų kontekstai. **Mokytojo vaidmuo.** Pedagogas – vaiko veiklos koordinatorius, vaiko ugdymo(si) situacijų moderatorius, patarėjas, draugas, stebėtojas. Pedagogas padeda suprasti, praplėsti ir gilinti vaiko mokymą(si), sustiprinant įgyjamas patirtis. Sudaro sąlygas vaikui klausytis vokalinės ir instrumentinės muzikos įrašų, gyvos muzikos. Meninio ugdymo mokytojas gyvai pristato muzikinius instrumentus, kuriuos būtų galima paliesti, tyrinėti, išbandyti (būgnas, mėnulio būgnelis, gitara, armonika, tarškynės, pianinas, kanklės ir kt.). Mokomas susikaupimo, dėmesio koncentravimo klausantis atliekamų kūrinių, skatinamas išsakyti savo nuomonę po instrumento pristatymo, matyto koncerto, muzikinio spektaklio, pramogos ar vakaronės. Nuolatos palaikomas kontaktas su kiekvienu vaiku, skatinamas kalbėti, atsakyti į klausimus, apibūdinti savo veiklą, išsakyti savo nuomonę, analizuoti, kritiškai mąstyti. Mokytojas yra vaiko žaidimo palaikytojas ir modeliuoja grupės aplinką taip, kad priemonės (tiek dailės, tiek įvairūs persirengimo kostiumai, kaukės, skarelės) grupės aplinkoje būtų vaikui lengvai prieinamos. **Ugdymo(si) būdai:** eksperimentavimas (dailės priemonėmis bei netradicinėmis priemonėmis: smėliu, augalais, akmenukais, kriauklėmis, skirtingos struktūros popieriumi bei medžiagomis), tyrinėjimas (spalvų liejimas, žaislų gaminimas, senų ir naujų daiktų lyginimas) kūrybiniai vaidmenų žaidimai, muzikiniai žaidimai (muzikos klausymas, garsų pamėgdžiojimas, ritmikos pratimai), naratyvinis žaidimas, STEM.		

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS VAIKAS

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos
Mokėjimas mokytis	**Vertybinė nuostata** – noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. **Esminiai gebėjimai:** geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymo(si) veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus. *(Nuoroda į pasiekimų aprašą*	● Stebi, domisi, įsitraukia į bendras veiklas. ● Imasi iniciatyvos, siekia savo tikslo. ● Prisitaiko prie situacijos, keičia sprendimus, išbando įvairius būdus, priemones, idėjas ir numato kelis žingsnius tikslui pasiekti, juos įgyvendina. ● Komentuoja, pasakoja, dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą.

	https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 27-28).	
Tyrinėjimas	**Vertybinė nuostata** – domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. **Esminiai gebėjimai:** aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. *(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 24-25).*	• Tyrinėja gyvosios ir negyvosios aplinkos objektus ir reiškinius, jų savybes. • Sėja, sodina. Stebi augalų dygimą, augimą, nuima derlių. Moko(si) augalininkystės pradmenų. • Taiko įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones. • Stebi, grupuoja, lygina pagal pasirinktus požymius ar savybes. • Ieško panašumų ir skirtumų tarp objektų ir reiškinių. • Pasirenka eksperimentui reikalingas priemones. • Apmąsto savo veiklą, kelia klausimus ir hipotezes, siūlo idėjas.
Problemų sprendimas	**Vertybinė nuostata** – nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. **Esminiai gebėjimai:** geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. *(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-*	• Atpažįsta, įvardina ar bando apibūdinti esamą problemą. • Savarankiškai ar drauge su kitais ieško sprendimo būdų, eksperimentuoja, išbando žinomus ar sugalvotus veikimo būdus. • Pasirenka tinkamiausią sprendimą esamai situacijai. • Stebi, vertina ir supranta savo ir kitų veiksmų pasekmes.

	vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 25-26).	
Kūrybiškumas	**Vertybinė nuostata** – nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. **Esminiai gebėjimai:** pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais. *(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 22-23).*	• Pastebi, išbando ir naudoja įvairias medžiagas ir priemones skirtingais būdais. • Keičia kūrybines idėjas, atkartoja ir papildo įprastus veikimo būdus naujais elementais. • Kuria siužetus, vaidmenis, taisykles. • Domisi kitų kūryba, ją reflektuoja. Pasakoja, paaiškina, fantazuoja, užduoda klausimus. • Žaidžia socialinius – vaidmenų žaidimus, per juos vis geriau pažįsta save ir savo galimybes, kitų žmonių gyvenimo būdą.
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai		
Ugdymo kontekstai: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi bei realių ir virtualių aplinkos kontekstai. **Mokymosi vaidmuo.** Pedagogas koordinuoja vaiko veiklas, moderuoja ugdymo(si) situacijas, kurios padeda vaikui suprasti, praplėsti ir pagilinti mokymą(si) ir sustiprinti įgyjamas patirtis. Pedagogas kuria kontekstus mokymui(si), kurie keltų vaikui iššūkius, skatintų tyrinėti, aktyviai ir kūrybiškai veikti, diskutuoti, reflektuoti, mokytis iš kitų ir veikti kartu. Mokytojas parūpina vaiko smalsumą, vaizduotę žadinančių, veiklumą skatinančių daiktų, mechanizmų, medžiagų kūrybiniams darbeliams, tyrinėjimui. Pedagogas kuria ir atnaujina stimuliuojančią grupės aplinką, kurioje kiekvienas vaikas savarankiškai gali surasti informaciją ir jam reikalingų priemonių (enciklopedijos, žemėlapiai, planšetės, interaktyvus ekranas ir kt.) **Ugdymo(si) būdai:** pokalbis-diskusija, hipotezių kėlimas, žaidimas, stebėjimas ir tyrinėjimas, eksperimentavimas, veiklos eigos ir rezultatų aptarimas, socialiniai – vaidmenų žaidimai, ekskursijos, IKT taikymas, STEM.		

JAUTRUS KULTŪRŲ ĮVAIROVEI

Pasiekimų sritis	**Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai**	**Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)**
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	**Vertybinė nuostata** – nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su	• Dalinasi su grupėje dirbančiais suaugusiais ir bendraamžiais savo rūpesčiais, patyrimais, domisi jų jausmais, užjaučia, pasiūlo savo pagalbą.

	suaugusiais ir bendraamžiais. **Esminiai gebėjimai:** pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžiu ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. *(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 8-9).*	• Drąsiai diskutuoja su suaugusiais, išreiškia savo nuomonę (net ir skirtingą). Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. • Džiaugiasi svečiais grupėje, noriai svečiuojasi kitoje grupėje. • Įsitraukę į žaismės situacijas, bando juokauti ,,ateivių“, ,,užsienio“ kalbomis. • Noriai ką nors veikia su vaikais iš kitos socialinės kalbinės, kultūrinės aplinkos. • Pripažįsta netinkamai pasielgęs, bando, moka, ištaiso klaidą: numetęs(-usi) pakelia, pastūmėjęs(-usi) atsiprašo, išpylęs(-usi) pašluosto, išvalo. • Su draugais kuria grupinius plakatus, knygeles, žemėlapius. • Tyrinėja kitų vaikų kalbos vaizdo įrašus, mėgina pakartoti žodelius. • Žaisdamas kalbina kitus vaikus, atsiliepia į kvietimą bendrauti.
Aplinkos pažinimas	**Vertybinė nuostata –** nori pažinti ir suprati aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. **Esminiai gebėjimai:** pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus ar reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą ir kitose veiklose. *(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 9-11).*	• Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir vietas, pastebi jų pasikeitimus. • Dalyvauja grupės išvykose į gamtą, teatrą, muziejų. Jose rodo susidomėjimą, stengiasi nepamiršti atlikti mažų užduočių. Pasakoja apie tai, kas buvo įdomu, o kas nelabai. • Įsitraukia į veiklas, puoselėjančias šeimos ir liaudies tradicijas. Vaizduoja, pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, domisi, kuo tos tradicijos skiriasi nuo kitų kultūrų. • Tyrinėja kitų šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą (tradicijas, maistą, aprangą ir t.t.). • Diskutuoja apie suaugusiųjų profesijas, darbus ir buitį palengvinančią techniką, kokių savybių žmogui reikia darbe. Žaisdamas šeimos žaidimus, imituoja tėvelių profesijas, ,,keliauja“ į jų darbovietes. • Susipažįsta su įvairiais gamtos ir oro reiškiniais: giedra, lietus, sniegas, griaustinis, vaivorykštė. • Stebi augalų augimą, žydėjimą, mokosi saugoti, prižiūrėti gamtą.

		• Tyrinėja augalus, liečia jų lapus, žievę, uosto gėlių žiedus. • Atpažįsta gyvūnų ir paukščių iliustracijas, fotografijas, mėgdžioja judesius, garsus. Spalvina gyvūnų ir paukščių trafaretus, bando juos piešti, lipdyti. • Atranda naujas veiklas naudodami gamtines medžiagas (žaidžia su smėliu, vandeniu, rankioja akmenėlius ir t.t.).
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai		
Ugdymo kontekstai: kultūriniai dialogų, kūrybinių dialogų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai. **Mokytojo vaidmuo.** Pedagogas ugdo vaiko bendradarbiavimo įgūdžius veikiant daugiakultūrinėje aplinkoje, moko tolerancijos kitos išvaizdos, gebėjimų žmonėms. Kuria daiktinę aplinką, parūpina priemonių visų vaikų siužetiniams vaidmenų žaidimams. Drauge su visais vaikais skaito literatūros kūrinius apie žmonių tarpusavio santykius, įvairius poelgius, skirtumus. **Ugdymo(si) būdai:** kūrybiniai ir socialiniai projektai, rengiamos tautos tradicijas menančios šventės, ekskursijos aplankant miesto ir kultūros objektus, žymias istorines vietas. Tikslingos pasirinktos medžiagos analizavimas (aiškinasi ir išreiškia supratimą apie tai, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, nepriteklių, kad šiems žmonėms yra reikalinga pagalba), tyrinėjimas, STEM.		

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS VAIKAIS

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Fizinis aktyvumas	**Vertybinė nuostata** – noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. **Esminiai gebėjimai:** tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas. *(Nuroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl.*	• Tikslingai siekia atlikti įvairaus kūno judesio pratimus. • Bėgioja salėje nurodyta kryptimi, reaguoja į signalą (sustoja, vėl pradeda judėti), juda greičiau–lėčiau. • Dalyvauja ryto mankštose, mankštų pertraukėlėse. • Žaidžia judriuosius žaidimus su kamuoliu, rungtyniauja estafetėse. • Žaidžia smėliu bei smulkia gamtine medžiaga ant šviesos stalų. • Pieštuku, teptuku piešia, braižo nesudėtingas geometrines figūras, lipdo įvairius daiktus, kerpa tiesiai, taisyklingai laikydamas žirkles ir klijuoja paveikslėlius. • Veiksmas su smulkiais daiktais atlieka vikriai tiksliai ir kruopščiai.

	3-4).	
Savireguliacija ir savikontrolė	**Vertybinė nuostata** – nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. **Esminiai gebėjimai:** sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiais laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti. *(Nuruoda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 5-6).*	• Pasako suaugusiam apie tai kaip jaučiasi, bando apibūdinti kodėl. Laukia pedagogo komentaro. • Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai bendraudami su kitais, kalbėdami vartoja žodžius: ,,mano“, ,,aš berniukas“, ,,aš mergaitė“. • Žaidžia ,,šeimos“ žaidimus, įvardindami vaidmenis: ,,mama“, ,,senelis“, ,,teta“ ir t.t. • Nerimaudamas kalbasi su mokytoja, nusiminęs ar pavargęs randa ,,ramybės“ zoną poilsiui. • Kuria taisykles, jas išbando. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai stengiasi jų laikytis. • Rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	**Vertybinė nuostata** – domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. **Esminiai gebėjimai:** esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio Darželyje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. *(Nuruoda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 2-3).*	• Siekia būti savarankiškas: pats pavalgo, apsirengia, laikosi asmens higienos. • Bando segti sagas, varstyti raištelius, apsiauti batukus, apsirengti ir nusirengti padedant suaugusiam. • Pastebi, kad yra nešvarus ir savarankiškas prausiasi, šukuojasi plaukus. • Pasako, kaip reikia apsirengti šiltu ir šaltu oru. • Prižiūri, saugoja savo kūną, taisyklingai sėdi. • Dalyvauja kasmetiniuose renginiuose sveikatingumui stiprinti. • Žaidžia didaktinius stalo žaidimus, kuriuose reikia parinkti aprangą pagal metų laikų kaitą. • Laisvai renkasi priemones nei kuria žaidimų erdvę (pvz.: ,,Žaidimų aikštelė“, ,,Autostrada“, ,,Kliūčių miestas“), kurioje patys veikia, keičia bei papildo žaidimo priemones. • Tyrinėja maisto produktus, aiškinasi ir komentuoja kuo naudingi ar žalingi vieni ir kiti maisto produktai. • Gamina su suaugusiais sveikus patiekalus: salotas, arbatas, užkandžius. • Dalyvauja arbatėlės popietėse, kurių metu ragauja žolelių arbatą, sužino apie jų naudą. • Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose apie

		slypinčius pavojus aplinkoje. ● Išvykų metu siekia laikytis eismo taisyklių, stebi kelio ženklus juos analizuoja ir samprotauja. ● Žino kur kreiptis nutikus nelaimei.

Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai

Ugdymo kontekstas: judraus patirtinio ugdymo ir žaismės kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Mokytojas skatina kiekvieną vaiką diskutuoti, pasakoti, ką jis daro kasdien, kad būtų stiprus ir sveikas. Pedagogas plečia vaiko supratimą apie sveikatą ir jos tausojimą: rodo filmus, organizuoja grupės ar kelių grupių projektus apie sveikatą, ligas ir jų įveikimo būdus, mitybą, sportą ir grūdinimąsi. Pedagogas siūlo vaikui įvairias žaidybines situacijas, kuriose vaikas galėtų vaikščioti ant pirštų galų, kulnų. Parūpina įvairaus sportinio inventoriaus, sudaro sąlygas važinėtis įvairiomis transporto priemonėmis bei rengia viktorinas apie saugų elgesį. Atsižvelgdamas į vaiko fizinę sveikatą bei gebėjimus, mokytojas sudaro sąlygas vaikui pažinti savo kūną ir jo galimybes, palaiko ir žadina vaiko judėjimo poreikį, skatina fizinį aktyvumą per judriuosius ir sportinius žaidimus, mokydamas fizinių pratimų, sudarydamas sąlygas kiekvienam vaikui varžytis estafetėse. Parūpina, kad ugdomojoje aplinkoje būtų smulkiosios motorikos lavinimo priemonių: karoliukų, mozaikų, konstruktorių. Pedagogas per praktines veiklas kalbasi su vaikais apie švarą. Organizuoja žaidimus, kuriuose kiekvienas vaikas skatinamas sudėti, kišti įvairius daiktus į dėžutes, minkyti tešlą, kirpti įvairias formas, vėliau jas klijuoti. Sistemingai skatinamas tvarkytis žaislus, padėti jiems rasti savo vietą, mokomas asmens higienos įgūdžių. Įrengta grupėje nusiraminimo vieta, kuri padeda vaikui nusiraminti, kai to prireikia. Paaiškina vaikui, kaip netinkamas jų elgesys skaudina kitus, pagiria kai vaikas elgiasi tinkamai. Pasakoja istorijas, nutikimus, kurių veikėjai pozityviai sprendžia konfliktus.

Ugdymo(si) būdai: pokalbis-diskusija, organizuojamos ,,sveikatos dienelės“, dalyvaujama rajono ir respublikos renginiuose, skatinančiose sveikatos stiprinimą, rengiamos varžybos ir olimpiados, žaidžiami judrieji žaidimai.

Ugdymo(si) aplinka.

Vaikų ugdymas(is) vyksta vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už įstaigos ribų. Vaikai dalyvauja kitų ikimokyklinio ugdymo įstaigų socialinių partnerių organizuojamuose projektuose, akcijose, šventėse, varžybose, kurių metu įgyja naujos socialinės patirties. Ugdymo(si) aplinka Darželyje kuriama estetiškai, saugiai, funkcionaliai, nuolat turtinama įvairiomis priemonėmis pagal vaikų amžių, jų poreikius, skatinant kiekvieno vaiko aktyvumą, smalsumą, bendradarbiavimą su bendraamžiais ir suaugusiais, mokymąsi vienam iš kito. Leidžiant įgyti žinių bei patirties, ugdant kūrybiškumą (priemonių įvairovė), sudarant sąlygas vaikų žaidimams, bandymams, mėginimams, tyrinėjimams, eksperimentavimui, problemų sprendimui, garantuojant ne tik fizinį saugumą, bet ir gerą emocinę atmosferą, kurioje vaikas jaučia suaugusiojo dėmesį, paramą, globą ir meilę. Vaikui nuolat demonstruojama, kad jis čia laukiamas (kortelės su vaikų vardais ar simboliais rūbinėje ant spintelių, šalia rankšluosčių prausykloje, aplankai su vaikų darbais). Aplinka sukurta taip, kad kiekvienas vaikas joje jaustųsi šeimininkas – galėtų laisvai ją keisti, pritaikyti žaidimams ir veiklai. Įstaigos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai (žr. 3 pav. Ugdymo(si) kontekstai).

3 pav. Ugdymo(si) kontekstai

Pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos.

Mokytojai kūrybiškai sieja savo idėjas su vaikų sumanymais, kad numatytas ugdymo(si) turinys taptų vaiko savastimi. Ugdymo(si) būdai papildomi, atnaujinami, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko norus, grupės poreikius, šeimos (globėjų) ir bendruomenės pasiūlymus, mokytojų gerąją patirtį, naujausią literatūrą. Siekiant tenkinti vaikų ugdymo(si) poreikius ir užtikrinant individualią vaiko pasiekimų pažangą mokytojas naudoja šias ugdymo(si) strategijas:

Aktyvaus mokymo(si) – skatina vaikus aktyviai dalyvauti mokymo(si) procese: per diskusijas, projektus, eksperimentus, naudojant visus jutimus – regėjimą, lytėjimą, uoslę ir t.t.

Diferencijuoto mokymo(si) – pritaikant ugdymo(si) turinį, procesą ir priemones atsižvelgiant į kiekvieno vaiko poreikius, gebėjimus ir mokymo(si) stilių.

Mokymo(si) bendradarbiaujant – veiklos, kuriose ugdytiniai dirba grupėse siekdami bendro tikslo ir mokosi vieni iš kitų. Mokytojas įtraukia kiekvieną vaiką į diskusijas, kelia iššūkius vaiko žinojimui, paskatindamas drauge, bendraujant ir bendradarbiaujant ieškoti atsakymų, kurti grupinius darbus ir bendras veiklas. Vaikai skatinami priimti bendrus sprendimus, susitarti, dalintis patirtimi ir informacija, kelti klausimus mokytojui. Konstruktyvus dialogas vertinamas, kaip būtinas ne tik vaiko gerovės, bet ir ugdymo(si) sąlyga.

Probleminio mokymo(si) – ugdytiniai sprendžia realias kylančias problemas, kurios skatina

kritinį mąstymą ir sprendimų priėmimo įgūdžius.

Parama vaikų ugdymui(si) mokytojams ir šeimoms.

Ikimokyklinio ugdymo grupėse dirba ikimokyklinio ugdymo mokytojai, meninio ugdymo mokytojai, švietimo pagalbos specialistai. Įstaigoje dirbantys pedagogai ir specialistai sudaro komandą – derina savaitės veiklas siekdami vientiso vaikų ugdymo(si) proceso. Bendradarbiaujant tariamasi dėl savaitės planų, projektų, įvairių veiklų dermės, numatomi ugdymo(si) būdai, ugdymo priemonių taikymas, siekiant užtikrinti vaikų pasiekimų pažangą.

Švietimo pagalbos specialistai su pedagogais reflektuoja vaikų ugdymo kokybę bei veiksmingumą, vertina vaikų ugdymo(si) pasiekimus bei numato tolesnio ugdymo(si) uždavinius. Įstaigoje ugdytiniams teikiama logopedo, specialiojo pedagogo, mokinio padėjėjo pagalba.

Įstaigos logopedai, gavę tėvų sutikimą, įvertina kiekvieno vaiko raidos ypatumus, nustato kalbėjimo ir kalbos sutrikimus bei specialiuosius ugdymo(si) poreikius. Atsižvelgiant į vaiko kalbėjimo ir kalbos sutrikimo pobūdį, teikia pagalbą vaikų grupėms ir pogrupiams, o esant poreikiui, su vaiku dirba individualiai.

Mokinio padėjėjas yra priskirtas pagal pedagoginės psichologinės tarnybos pateiktas išvadas, vaikui, turinčiam tam tikrų specialiųjų ugdymo(si) poreikių. Jis dirba individualiai su vaiku, padeda mokytojui pasiekti ugdymo(si) bei savitvarkos tikslų.

Įstaigoje yra sudaryta vaiko gerovės komisija, kuri atlieka vaiko, turinčio specialiųjų ugdymo(si) poreikių (išskyrus poreikius, atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pirminį įvertinimą ir teikia siūlymą įstaigos vadovui dėl specialiojo ugdymo(si) tokiam vaikui skyrimo, esant reikalui, siūlo tėvams (globėjams) vaiko specialiuosius ugdymo(si) poreikius įvertinti Kauno rajono pedagoginėje psichologinėje tarnyboje. Teikia konsultacijas bei rekomendacijas tėvams (globėjams), įstaigos pedagogams dėl specialiojo ugdymo(si) būdų, metodų, trukmės pritaikymo, elgesio, saugumo užtikrinimo ir kitais aktualiais klausimais.

V. VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas – neatsiejama kokybiško ugdymo(si) proceso dalis, nuolatinis informacijos apie vaiko, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą atskirais amžiaus tarpsniais kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas.

Vaikų mokymosi, pasiekimų ir pažangos stebėjimo, dokumentavimo, ugdymo(si) planavimo, įgyvendinimo ir reflektavimo procesas yra ciklišKas, kaip pavaizduota žemiau pateiktame paveiksle(žr. 4 pav.)

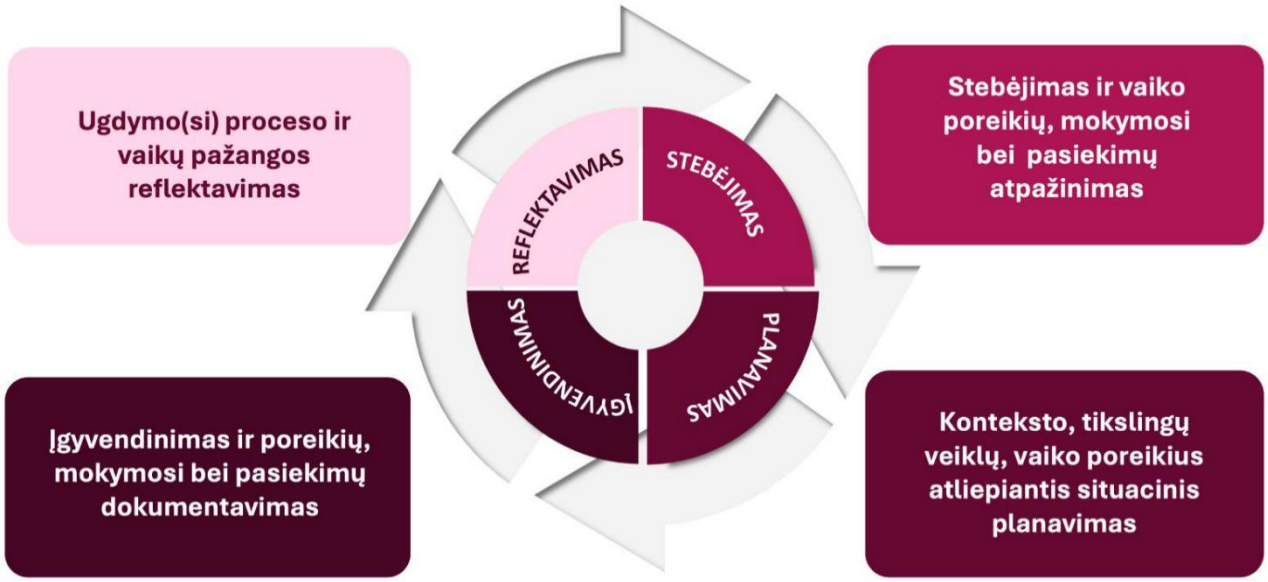
Stebėjimo etape mokytojai stebi, dokumentuoja ir atpažįsta vaiko poreikius, interesus,

mokymosi būdus ir ypatumus, pasiekimus, daromą pažangą, kylančius sunkumus tam, kad galėtų kryptingai planuoti tolesnį vaiko ugdymąsi ir paramą jo mokymuisi.

• Planavimo etape mokytojai, remdamiesi stebėjimo etapo rezultatais, numato, kaip plėtoti ugdymosi kontekstus ir atliepti vaikų poreikius situacijoje čia ir dabar, kokias tikslingas veiklas planuoti auginant vaikų galias.

• Įgyvendinimo etape vykdomos suplanuotos veiklos, kurių metu dokumentuojamas vaikų įsitraukimas, pasirinkimai, bendravimas ir bendradarbiavimas, mokymasis, savarankiškumas veikiant ir pasiekimų raiškos požymiai.

• Reflektavimo etape mokytojai apmąsto, ar jų sukurta aplinka, taikomi ugdymo(si) būdai, pastoliavimas paremia vaikų mokymąsi ir pasiekimų plėtotę, ar plėtojamos kiekvieno vaiko visos galios, ar kiekvienas vaikas daro pažangą; kaip vaikai reaguoja ir reflektuoja savo veiklos procesus.

4 pav. Vaikų ugdymosi pažangos stebėsenos ciklas

Vaiko pasiekimai ir pažanga stebimi ir fiksuojami pagal „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų tvarkos aprašą“ (Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Vilnius: SMMŠAC, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, 2024 m.), kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko ugdymosi pasiekimų sričių su esminėmis nuostatomis ir gebėjimais, kuriuos vaikas įgyja iki šešerių metų.

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai ir būdai:

- stebėjimas,
- pokalbiai su vaiku natūralioje kasdieninėje aplinkoje,

- vaiko veiklos ir kūrybos produktų analizė,
- vaiko kalbos bei veiklos garso bei vaizdo įrašai,
- esant poreikiui atskiros ugdymo srities tyrimai,
- pokalbiai su vaiko tėvais (globėjais) ir kt.

Ugdymo pasiekimų vertinimo dažnumas**:**

Pasiekimai vertinami 2 kartus per metus. Kiekviena ugdymo (si) sritis vertinama atitinkamu žingsniu, sudaroma pasiekimų diagrama, kuri aptariama su tėvais (globėjais) ir leidžia individualizuoti ugdymą bei atkreipti dėmesį į vaiko ugdymo(si) gebėjimus bei sunkumus. (žr. 5 pav. Vaikų pasiekimų sričių įvertinimas)

Pirminis vertinimas vyksta spalio mėnesį, antrinis – gegužės. Prireikus atliekami tarpiniai vaiko pasiekimų vertinimai.

Pirminio ir antrinio vertinimo metu ugdymo pasiekimų individualūs rezultatai fiksuojami „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimai“ formoje (žr. Priedas Nr. 1 „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimai“).

Atlikus individualių ugdymo pasiekimų vertinimą atliekama analizė, fiksuojama „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų suvestinė“ formoje (žr. Priedas Nr. 2 „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų suvestinė“).

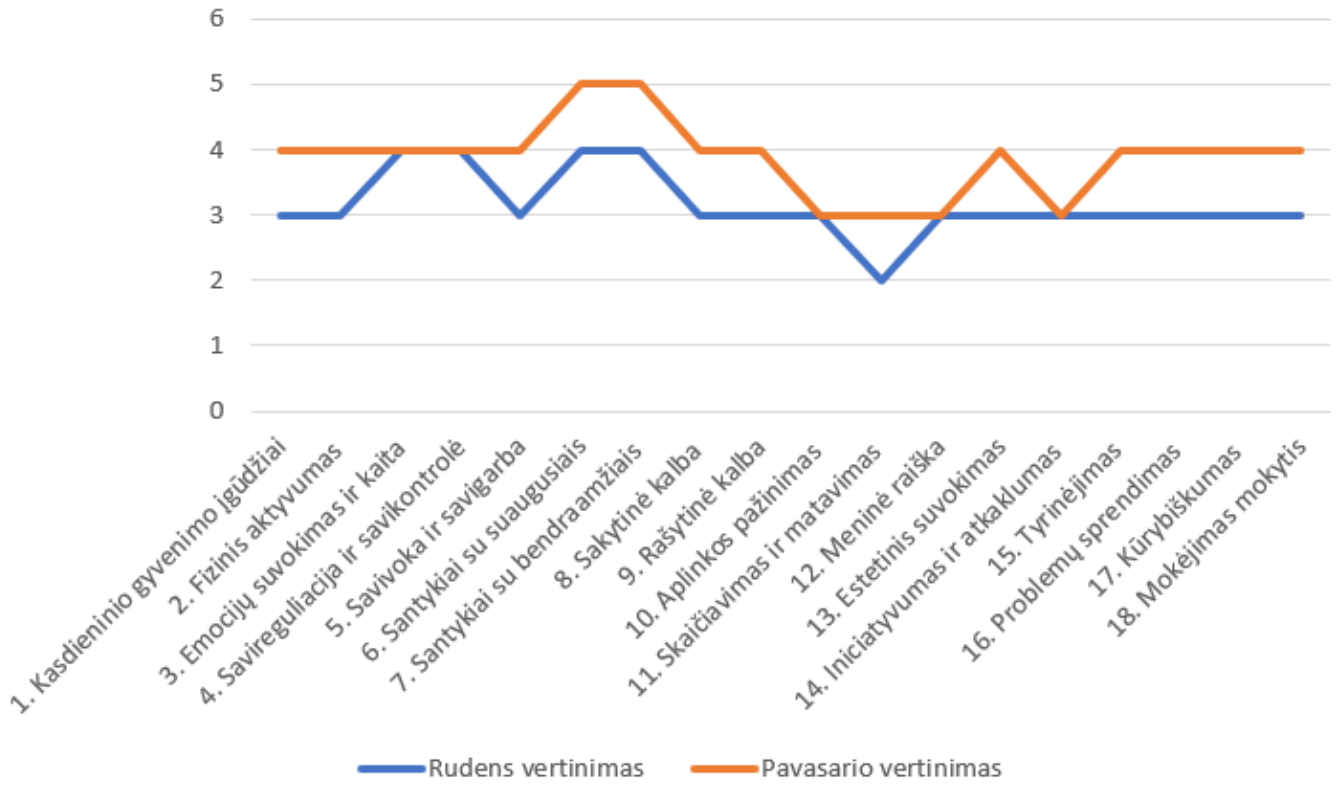
Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimai fiksuojami elektroniniame dienyne „Mūsų Darželis”.

Mokslo metų pabaigoje sudaroma bendra grupės vaikų pasiekimų ir pažangos įvertinimo suvestinė.

Vertinimo medžiaga nuolat kaupiama individualiuose vaikų pasiekimų aplankuose.

Vaiko pasiekimų aplankuose kaupiami vaiko gebėjimų/negebėjimų pagrindimai:

- meninės raiškos kūrybiniai darbai su ugdytojų komentarais,
- žodiniai pasakojimai,
- samprotavimai,
- rašytinės kalbos pavyzdžiai,
- mokytojų atliktų stebėjimų apibendrinimai ir išvados,
- mokytojų, tėvų (globėjų) ar kitų ugdytojų atsiliepimai apie vaiko daromą pažangą,
- pačių vaikų mintys,
- tikslingai atrinkta vaiko pažangą ir pasiekimus rodanti informacija ir kt. įvairių formų vaiko veiklos fiksavimas.

5 pav. Vaikų pasiekimų sričių įvertinimas

Sunkumų ugdymosi procese turinčių vaikų pasiekimų vertinimas atliekamas aukščiau vadovaujantis minimais principais, metodais, naudojant tuos pačius vertinimo instrumentus. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų pasiekimų vertinime dalyvauja Darželio specialistai. Jie teikia rekomendacijas grupių mokytojams, tėvams (globėjams) apie vaiko ugdymosi galimybes, perspektyvas, aptaria pagalbos teikimo būdus. Pedagoginei psichologinei tarnybai rekomendavus, sudaromos individualios programos vaikams, kuriems ugdymo turinys pritaikomas arba individualizuojamas. Pritaikyta ugdymo programa specialiųjų ugdymosi poreikių vaikui padeda dalyvauti bendrame ugdymo procese drauge su bendraamžiais, siekiant individualių ugdymo(si) tikslų. Pritaikant Programą atsižvelgiama į ugdymo(si) sunkumus sąlygojančias priežastis: vaiko raidos ypatumus (negalę, sutrikimas, laikini sunkumai), intelekto lygį, ugdymo aplinką, ugdytinio potencines galimybes, kuriomis vaiko stiprybėmis ugdymo veikloje bus galima remtis.

Metų pabaigoje pasiekimų aplankai atiduodami tėvams (globėjams)

„Mūsų darželio“ sistemos mokslo metų archyvas saugomas skaitmeninėje laikmenoje įstaigos archyve 2 metus po Programos baigimo.

Ugdymo pasiekimų vertinimo vykdytojai ir dalyviai:

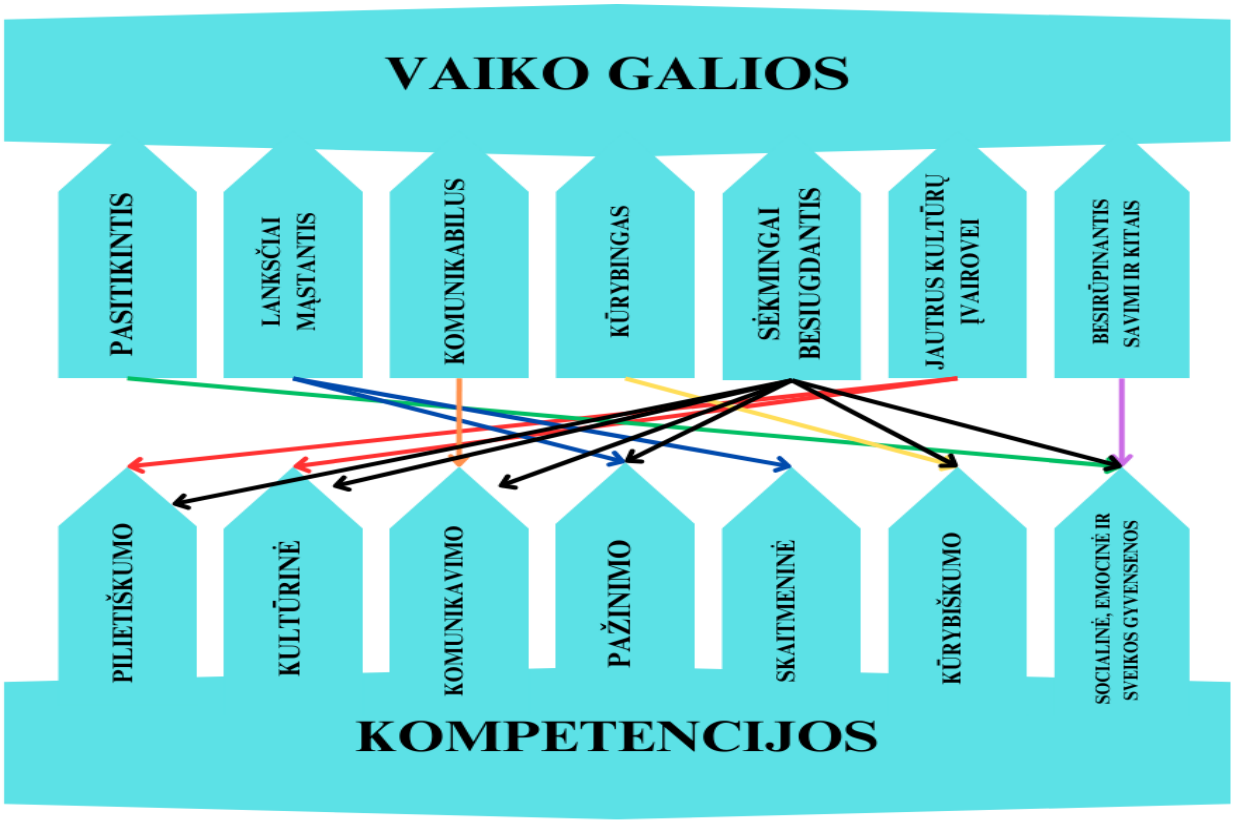
- vaikai,

- grupės mokytojos,
- meninio ugdymo mokytojas,
- logopedas,
- specialusis pedagogas,
- tėvai,
- įstaigos vadovai.

Ugdymo(si) tęstinumas. Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina Darželio ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas.

Pasiekimų sritys yra lygiavertės, jos padeda augti vaiko pagrindinėms galioms, kurios sudaro pamatą sėkmingai kompetencijų plėtotei priešmokykliniame ugdyme (žr. 5 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermė).

5 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermė

LITERATŪROS SĄRAŠAS IR INFORMACINIAI ŠALTINIAI

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2016.
2. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. – V.: Leidybos centras, 1993.
3. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymą Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ su visais pakeitimais ir papildymais.
4. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos, 2015.
5. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo, 2023.
6. Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui „Žaismė ir atradimai“ 2021.
7. Švietimo problemos analizė. Prieiga internete: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2022/04/Vaiko-ugdymosi-pasiekimu-vertinimas.pdf
8. „Universalaus dizaino mokymuisi taikymas praktikoje“, 2022.
9. „Universalaus dizaino mokymuisi gairės“ 2023.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1

KAUNO R. LINKSMAKALNIO MOKYKLA-DARŽELIS

UGDYMO(SI) PASIEKIMŲ DIAGRAMA PAGAL PASIEKIMŲ ŽINGSNIUS

_____

Vaiko vardas, pavardė

Pirminis vertinimas ( ) Amžius _____

Baigiamasis vertinimas ( ) Amžius _____

Žingsniai																		
1																		
2																		
3																		
4																		
5																		
6																		
Pasiekimų sritys	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Fizinis aktyvumas	Emocijų suvokimas ir raiška	Savireguliacija ir savikontrolė	Savivoka ir savigarba	Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	**Aplinkos pažinimas**	**Matematinis mąstymas**	**Skaitmeninis sumanumas**	**Kalbų supratimas**	**Kalbinė raiška**	**Estetinis suvokimas**	Meninė raiška	Kūrybiškumas	Tyrinėjimas	Problemų sprendimas	Gebėjimas žaisti	Mokėjimas mokytis

Priedas Nr. 2

KAUNO R. LINKSMAKALNIO MOKYKLA-DARŽELIS
UGDYMO(SI) PASIEKIMŲ DIAGRAMA PAGAL PASIEKIMŲ ŽINGSNIUS

_____

Grupė

Eil. Nr.	Vaiko vardas, pavardė	Pasiekimų sritys																	
		Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Fizinis aktyvumas	Emocijų suvokimas ir raiška	Savireguliacija ir savikontrolė	Savivoka ir savigarba	Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	**Aplinkos pažinimas**	**Matematinis mąstymas**	Skaitmeninis sumanumas	**Kalbų supratimas**	**Kalbinė raiška**	Estetinis suvokimas	Meninė raiška	Kūrybiškumas	Tyrinėjimas	Problemų sprendimas	Gebėjimas žaisti	Mokėjimas mokytis
1.																			
2.																			
3.																			
4.																			
5.																			
6.																			
7.																			
8.																			
9.																			
10.																			
11.																			
12.																			
13.																			
14.																			
15.																			
16.																			
17.																			
18.																			
19.																			
20.																			

Prioritetinės sritys 20….. – 20…… m. m.